

ЧАСТКОВІ УГОДИ ЯК МЕХАНІЗМ ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ: САНКЦІЙ, ЕНЕРГЕТИЧНИХ КРИЗ І ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Зверєва К.С.,

*доктор філософії з міжнародного права,
старший викладач кафедри міжнародного,
цивільного та комерційного права*

Державного торговельно-економічного університету

ORCID: 0000-0003-2539-7035

e-mail: zvereva.kateryna@gmail.com

Зверєва К.С. Часткові угоди як механізм правової адаптації до нових викликів: санкцій, енергетичних криз і технологічної конкуренції.

Це дослідження розглядає часткові угоди як механізм правової адаптації до швидких сучасних викликів, таких як міжнародні санкції, енергетичні кризи та технологічна конкуренція, сфери, де традиційне міжнародне право має труднощі. Часткові угоди – це домовленості між обраними учасниками (державами чи іншими суб'єктами), не обов'язково всіма сторонами, що дозволяють досягти консенсусу щодо конкретних нагальних проблем. Вони дозволяють співпрацювати без повної одностайності, діючи як гнучкі інструменти, що поєднують добровільність та швидкість для заповнення правових прогалів та підтримки міжнародного правопорядку серед фрагментованих інтересів.

У статті аналізуються приклади їх застосування в цих сферах: у санкційних коаліціях координують спільні дії (наприклад, обмеження цін на нафту ЄС у рамках G7), а вибіркові угоди (наприклад, США-Венесуела, Зернова ініціатива Чорного моря) дозволяють динамічне коригування режиму; натомість у випадку енергетичних криз часткові угоди сприяють швидкому забезпеченню ресурсами. угоди із зовнішніми постачальниками (наприклад, ЄС-Норвегія, США) та часткові регуляторні механізми (прикладом є синхронізація енергосистеми України); у технологічній конкуренції часткові угоди між союзниками (наприклад, експортний контроль між США, Японією та Нідерландами) та секторальні угоди (наприклад, торговельна угода між США та Китаєм) усувають прогалини в регуляторному регулюванні, а альянси (наприклад, «Чиста мережа», угода про передачу товарів та послуг США та ЄС) гармонізують правила або встановлюють стандарти (також зазначається участь України). Ці угоди пов'язані з геополітичними та економічними інтересами, діють як «юридичні лабораторії» та ризикують фрагментацією, але необхідні для адаптації.

Часткові угоди є ефективними інструментами адаптації, що заповнюють вакуум, потенційно слугуючи пілотними проектами для ширших норм. Міжнародне право повинно інтегрувати їх, розглядаючи не як загрозу єдності, а як еволюційний шлях у 21 столітті.

Ключові слова: часткова угода; правова адаптація; санкції; енергетична криза; технологічна конкуренція; гнучкі домовленості; міжнародне право.

Zvierieva K.S. Partial agreements as a mechanism of legal adaptation to new challenges: sanctions, energy crisis and technological competition.

This study examines partial agreements as a mechanism for legal adaptation to rapid modern challenges like international sanctions, energy crises, and technological competition, areas where traditional international law struggles. Partial agreements are arrangements among selected participants (states or other subjects), not necessarily all parties, allowing consensus on specific urgent problems. They enable cooperation without full unanimity, acting as flexible tools combining voluntariness and speed to fill legal gaps and support international legal order amidst fragmented interests. The paper analyzes examples of their application across these fields: in sanctions, coalitions coordinate joint actions (e.g., G7+EU oil price cap) and selective deals (e.g., US-Venezuela, Black Sea Grain Initiative) allow dynamic regime adjustments; in energy crises, they facilitate rapid resource/risk redistribution and adaptation through bilateral solidarity deals (within EU), agreements with external suppliers (e.g., EU-Norway, USA), and partial regulatory mechanisms (Ukraine's grid synchronization being an example); in technological competition, partial deals among allies (e.g., US-Japan-NL export controls) and sectoral agreements (e.g., US-China trade deal) address regulatory gaps, and alliances (e.g.,

Clean Network, US-EU TTC) harmonize rules or set standards (Ukraine's participation is also noted). These agreements are linked to geopolitics and economic interests, act as «legal laboratories», and risk fragmentation, but are necessary for adaptation. In conclusion, partial agreements are effective adaptation tools filling vacuums, potentially serving as pilot projects for broader norms. International law needs to integrate them, viewing them not as a threat to unity but as an evolutionary path in the 21st century.

Key words: partial agreement; legal adaptation; sanctions; energy crisis; technological competition; flexible agreements; international law.

Постановка проблеми. Сучасний світ стикається з динамічними викликами, що вимагають швидкої правової реакції: від хвиль міжнародних санкцій до глобальних енергетичних криз та безпрецедентної технологічної конкуренції між державами. Традиційні механізми міжнародного права та багатосторонньої дипломатії часто не встигають забезпечити своєчасну й ефективну відповідь на ці нові загрози. У таких умовах зростає роль гнучких правових інструментів, одним із яких є часткові угоди.

Часткова угода являє собою домовленість між окремими учасниками (державами чи іншими суб'єктами), яка не охоплює всіх можливих сторін та питань, але дозволяє досягти конкретного обмеженого консенсусу для вирішення нагальної проблеми. Зокрема, в рамках міжнародних організацій поняття часткових угод означає, що не всі члени зобов'язані брати участь у певному спільному заході чи режимі – держави можуть утриматися, тоді як інші продовжують співпрацювати у вибраній сфері. Таким чином, часткові угоди дозволяють уникнути паралічу через відсутність одностайності та служать механізмом правової адаптації, який поєднує елементи добровільності та оперативності. Нинішні санкційні війни, перебої з енергопостачанням та перегони технологічних інновацій висувають потребу дослідити часткові угоди як інструмент, що забезпечує пристосування права до стрімких змін середовища. Проблематика полягає в тому, чи здатні такі угоди ефективно заповнювати прогалини в правовому регулюванні та підтримувати міжнародний правопорядок за умов розколотості глобальних інтересів.

Стан опрацювання проблеми. Поняття часткових угод як особливого механізму міжнародно-правового співробітництва привертало увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Зокрема, українські правники І.І. Солоненко та Т.О. Свида аналізували правову природу часткових угод у рамках Ради Європи, відзначаючи їх виникнення як гнучкого інструменту співпраці держав з 1951 року [1]. У працях І. Солоненка підкреслено, що часткові угоди Ради Європи стали правовою основою спільного вирішення низки проблем (боротьба з наркоманією, наслідками стихійних лих тощо) і навіть вплинули на національне законодавство держав-учасниць [2]. Серед зарубіжних науковців, які в економіко-правовому дискурсі розглядали механізми глобального врядування і відзначали тенденцію формування системи саме часткових міжнародних домовленостей і норм на протигагу єдиному “великому” договору [1]. Водночас, слід зауважити, що комплексного дослідження саме адаптивної ролі часткових угод за нових викликів поки бракує, що зумовлює актуальність даної роботи.

Мета дослідження – з'ясувати роль часткових угод як механізму правової адаптації до новітніх викликів (санкцій, енергетичних криз, технологічної конкуренції) та проаналізувати приклади їх застосування на міжнародному та національному рівнях (Україна, ЄС, США тощо) для подолання зазначених проблем.

Виклад основного матеріалу. За останнє десятиліття санкції стали одним із головних інструментів впливу у міжнародних відносинах, що застосовується провідними державами і союзами. Водночас режим санкцій є далеко не універсальним: не всі країни приєднуються до санкційних обмежень, а їх ефективність залежить від рівня участі та координації між учасниками. Саме тому у сфері санкцій набули поширення часткові домовленості, коли група зацікавлених держав узгоджує спільні дії, навіть якщо глобального консенсусу немає.

Яскравим прикладом є так звана коаліція із встановлення граничної ціни на нафту. У відповідь на військову агресію Росії в Україні 2022 року західні союзники запровадили масштабні санкції проти російського енергосектора [3]. Зокрема, Європейський Союз, країни G7 та Австралія домовилися про запровадження механізму обмеження ціни (price cap) на російську нафту: з грудня 2022 р. перевезення та страхування танкерної нафти з РФ дозволено лише, якщо її ціна не перевищує встановлений поріг (60 доларів США за барель) [4]. Ця часткова угода, що охоплює групу провідних економік, має на меті знизити експортні прибутки Росії без дестабілізації світових ринків нафти [3]. Хоча до глобальної угоди про цінові обмеження долучилися не всі імпортери (ключові споживачі як Індія, Китай діють автономно), координована політика G7+ЄС продемонструвала, що навіть коаліція з обмеженою кількістю учасників здатна істотно вплинути на фінансові потоки

держави-об'єкта санкцій. На практиці, нафта Urals продається зі знижками, а західні оператори відмовляються обслуговувати продаж дорожчої нафти [3]. Отже, часткова санкційна угода стала механізмом правової адаптації: не чекаючи рішення універсальних міжнародних органів, зацікавлені країни створили новий режим, який доповнює чинні санкції та узгоджується з внутрішнім законодавством цих країн (через акти ЄС, накази казначейств тощо).

Іншим різновидом санкційних *partial agreements* є домовленості про часткове або умовне зняття санкцій в обмін на зустрічні кроки. Так, у жовтні 2023 року в Барбадосі було підписано угоду між урядом Ніколаса Мадуро і венесуельською опозицією щодо умов проведення демократичних виборів у Венесуелі. У відповідь Сполучені Штати погодилися тимчасово пом'якшити нафтові санкції проти Венесуели [5]. По суті, США уклали часткову домовленість: дозволили обмежені винятки (видачу ліцензій американським та іншим нафтовим компаніям на операції з Венесуелою) за умов виконання політичних зобов'язань режимом Мадуро. Цей квазі-правовий крок реалізовано через генеральні ліцензії Управління контролю за іноземними активами (OFAC), які є внутрішнім правовим механізмом США, однак ґрунтуються на неформальній угоді з Венесуелою та партнерами по переговорах. Приклад Венесуели демонструє, як часткові угоди використовуються для адаптації санкційної політики: санкції стають не статичними, а елементом динамічного процесу, де їх посилення чи послаблення прив'язане до конкретних дій іншої сторони. Подібний підхід спостерігався й раніше у випадку Ірану: Спільний всеосяжний план дій 2015 р. (JCPOA) фактично був частковою багатосторонньою угодою (між Іраном і групою з 6 держав), що обумовила поетапне скасування санкцій в обмін на обмеження ядерної програми Ірану. Хоча JCPOA не був універсальним договором (не всі країни світу його підписали), він став правовою адаптацією до загрози ядерного розповсюдження і прикладом ефективності секторальної угоди. Розрив США з JCPOA у 2018 р. і подальші переговори щодо його відновлення знову-таки ведуться у форматі обмеженого кола учасників, що підтверджує: у сфері санкцій та нерозповсюдження глобальне право де-факто рухається через серію часткових домовленостей, які поступово можуть скласти більш всеосяжний режим або, навпаки, розпастися при зміні обставин.

Окремо варто згадати часткові гуманітарні угоди в контексті санкцій та конфліктів. У розпал війни проти України 22 липня 2022 року було досягнуто Чорноморської зернової ініціативи – унікальної домовленості, за якою Україна отримала гарантії безпечного морського коридору для експорту зерна, незважаючи на воєнну блокаду з боку РФ [6]. Ця ініціатива реалізована через підписання двох паралельних угод: Україна-ООН-Туреччина та Росія-ООН-Туреччина (РФ відмовилася підписувати безпосередньо з Україною). Паралельно ООН уклала з Росією Меморандум, який передбачав зняття частини непрямих санкційних перешкод для експорту російського зерна й добрив [6]. Фактично, зернова угода – це часткове мирне порозуміння з вузького питання продовольчої безпеки, яке не вирішувало всі конфліктні аспекти, але тимчасово адаптувало міжнародно-правові режими: Україна змогла виконувати торговельні контракти, а санкційні обмеження щодо російського аграрного експорту були пом'якшені в обмін на нерозширення РФ військових дій на гуманітарний коридор [6]. Хоча в липні 2023 року Росія вийшла з цієї ініціативи, її існування впродовж року показало, що часткова угода може стати ефективною тимчасовою адаптацією, яка зменшує глобальні ризики (у даному разі – ризик голоду та цінового шоку на продовольство) навіть за відсутності ширшого миру чи згоди.

Отже, у санкційній сфері часткові угоди проявляються у двох вимірах: (1) коаліційні домовленості про спільні санкційні дії (як-от цінові обмеження, координація списків санкцій, спільні ембарго), що дозволяють групі держав рухатися вперед без очікування на глобальну однотайність; (2) вибіркові угоди з державою-ціллю або іншими акторами (гуманітарні, політичні домовленості), що дозволяють коригувати санкційний режим залежно від поведінки цієї держави та конкретної ситуації. Обидва різновиди є механізмами правової адаптації: перший – адаптує міжнародне право шляхом творення нових норм у колі лідерів, другий – гнучко застосовує чи призупиняє чинні норми, наближаючи їх виконання до досягнення поставленої мети.

Часткові угоди як відповідь на енергетичні кризи також мають місце. Глобальні та регіональні енергетичні кризи – чи то спричинені геополітичними конфліктами, чи економічними факторами – також стимулюють появу часткових правових домовленостей. Енергетична безпека традиційно забезпечувалася довгостроковими угодами і багатосторонніми режимами (наприклад, Договір до Енергетичної Хартії, міжнародні об'єднання на кшталт ОПЕК). Проте стрімкі події останніх років, зокрема різке скорочення постачання російського газу до Європи у 2022 р., вимагали невідкладних заходів, які не могли чекати повільних переглядів існуючих договорів. У відповідь країни вдалися до часткових та тимчасових угод, аби адаптуватися до кризи постачання.

На рівні Європейського Союзу механізм часткових угод проявився через механізми посиленої гнучкості та солідарності. Хоча всі 27 держав ЄС зрештою спільно ухвалюють регуляції щодо енер-

гокризи, окремі заходи реалізуються шляхом двосторонніх угод між окремими членами ЄС та навіть з третіми країнами. Так, задля забезпечення газопостачання під час можливої зупинки російського газу ЄС ще з 2017 р. запровадив принцип енергетичної солідарності, а з 2022 р. – зобов'язав усі сусідні країни укладати білатеральні угоди про постачання газу в надзвичайних ситуаціях. Станом на початок 2024 року було підписано щонайменше вісім таких угод солідарності щодо газу між державами-членами (наприклад: Німеччина–Данія, Німеччина–Австрія, Естонія–Латвія, Італія–Словенія та ін.) [7]. Ці угоди – за своєю суттю часткові домовленості в межах ширшого правового поля ЄС – визначають конкретні умови і обсяги взаємодопомоги (перетоки газу до пріоритетних споживачів, фінансові компенсації тощо) у разі кризи, коли одна країна зіткнеться з дефіцитом. Вони дозволяють обійти можливі розбіжності, оскільки кожна пара (чи трійка) держав домовляється окремо, замість того щоб чекати поки всі 27 членів узгодять універсальну формулу. Фактично, такі часткові угоди адаптують законодавство про безпеку постачання до реальних двосторонніх відносин і технічних можливостей.

Інший напрям – це часткові угоди ЄС з зовнішніми постачальниками енергії. Після втрати значної частки російського газу Євросоюз уклав низку меморандумів і угод про енергетичне партнерство: з Норвегією (про збільшення експорту газу), з США (березень 2022 р. – спільна заява про постачання додаткових 15 млрд кубометрів скрапленого газу протягом року), з Азербайджаном (липень 2022 р. – меморандум про подвоєння поставок азербайджанського газу до 2027 року) тощо. Кожна з цих домовленостей не є глобальною (вони стосуються окремих маршрутів чи джерел), але разом вони змінили енергетичну картину регіону, дозволивши ЄС досить швидко адаптуватися до кризи. Для правового оформлення цих угод використовувалися різні форми – від міжурядових меморандумів до угод між компаніями, схвалених на міждержавному рівні. Наприклад, угода між урядами Німеччини і Катару щодо постачання ЗПГ або домовленість у форматі ЄС–Норвегія про спільну робочу групу з енергопостачання мали частковий характер – вони не включали всіх потенційних гравців, але ставили конкретні цілі, які вирішували нагальну потребу у заміні джерел енергії.

Крім постачання, енергетична криза породила часткові регуляторні угоди у сфері цін та спільних закупівель. У листопаді 2022 р. країни ЄС (після тривалих дискусій) погодили тимчасовий механізм обмеження цін на газ на внутрішньому ринку (т.зв. ринковий коригуючий механізм, запроваджений Регламентом 2022/2578). Хоча цей механізм ухвалений як акт усього ЄС, фактично він є компромісною частковою угодою: діє лише за екстремальних умов і може бути скасований у разі заперечень окремих країн, які побоювалися за свій ринок [8]. Так само, ініціатива спільних закупівель газу через платформу ЄС (щоб країни не конкурували між собою на ринку) спочатку мала добровільний характер і участь у ній є частковою – кожна держава сама вирішує, яку частку свого імпорту закупити спільно. Такі гнучкі домовленості свідчать, що навіть у рамках наднаціонального Союзу повністю обов'язкові правила замінюються гібридними, частково добровільними домовленостями для оперативного реагування на кризу.

Україна як держава, що постраждала від енергетичного шантажу РФ, також використовує часткові угоди для адаптації. Прикладом є екстрена синхронізація енергомережі України з європейською континентальною мережею ENTSO-E у березні 2022 року. Первісно план інтеграції української електромережі до ENTSO-E був розрахований на більш пізні терміни і поетапні умови. Але через військові обстріли і загрозу блекауту Україна звернулася до європейських операторів і отримала позачергове підключення – фактично за рахунок рішення самої мережі ENTSO-E і підтримки Єврокомісії було досягнуто часткової угоди про дострокову інтеграцію. Це рішення не оформлене окремим міжнародним договором, але є важливим правовим прецедентом: регулятори кількох країн і Україна узгодили позапланову зміну статусу енергосистеми. В результаті протягом 2022–2023 рр. Україна й Молдова (також синхронізована) могли як імпортувати електрику з ЄС у пікові моменти дефіциту, так і експортувати надлишки до Європи, допомагаючи стабілізувати ринок. Таким чином часткова інтеграційна угода стала механізмом адаптації до енергокризи, викликаной війною.

Отже, у сфері енергетики часткові угоди дозволяють швидко перерозподілити ресурси і ризики між тими акторами, які готові співпрацювати. Вони можуть бути оформлені як формальні договори (міждержавні угоди про постачання чи солідарність), як спільні заяви та меморандуми, або навіть як узгоджені дії без письмового договору (як-от синхронізація мережі чи паралельне запровадження стратегічних резервів нафти країнами-членами Міжнародного енергетичного агентства). Ключовим є те, що такі домовленості доповнюють існуючі правові режими (ринкові правила, двосторонні контракти, багатосторонні зобов'язання) і коригують їх під час кризи. Вони можуть стати основою для майбутніх довгострокових змін (якщо тимчасова угода доведе ефективність, її положення можуть закріпити в постійних нормах) або ж зникнути після нормалізації ситуації.

Стрімка технологічна конкуренція між провідними державами – передусім у галузях високих технологій, таких як напівпровідники, штучний інтелект, 5G-комунікації, космос – створює нові

виклики для міжнародного права. Традиційні універсальні інститути (наприклад, Світова організація торгівлі) виявляються малоефективними для врегулювання спорів чи встановлення правил у цих сферах через розбіжності між великими гравцями. Натомість все частіше спостерігається укладення часткових домовленостей між союзниками чи однодумцями з метою сформувати власні стандарти і стримати суперників.

Прикладом є нещодавні дії США та їх партнерів щодо обмеження передових технологій для Китаю. У січні 2023 року Сполучені Штати досягли угоди з двома ключовими союзниками – Японією та Нідерландами – про координоване запровадження експортного контролю на обладнання для виробництва напівпровідників, що постачається до КНР [9]. Фактично, три країни сформували частковий альянс для захисту критичних технологій: вони синхронізували свої національні правила ліцензування експорту, щоб обмежити доступ Китаю до високотехнологічних виробничих ліній. Ця домовленість не оформлена як публічний міжнародний договір і навіть не була офіційно оголошена в усіх деталях; проте її існування підтвердили урядовці, і вже навесні 2023 р. Японія й Нідерланди внесли зміни до свого законодавства, віддзеркалюючи американські обмеження [9]. Таким чином створено де-факто частковий режим експортного контролю, що діє паралельно до багатостороннього Вассенаарського режиму (який включає понад 40 країн, але не містить настільки жорстких обмежень проти КНР). Цей прецедент свідчить, що у відповідь на технологічну загрозу (в даному разі – побоювання щодо військового застосування китайських чипів) країни обрали гнучкий шлях: домовилися у вузькому колі, тим самим адаптувавши правові рамки контролю за експортом до геополітичної реальності.

Інший приклад – укладання секторальних торговельних угод з фокусом на технологіях. У січні 2020 року після тривалого торговельного протистояння США і Китай підписали так звану «Phase One» угоду. Ця часткова торговельна угода охопила окремі питання: захист інтелектуальної власності, зобов'язання Китаю щодо обсягів імпорту американських товарів, правила щодо примусу технологій та фінансових послуг [10]. Вона не вирішила всіх спірних моментів (не торкнулася державних субсидій, кібербезпеки тощо), але дозволила тимчасово деескалювати конфлікт та встановити правові орієнтири у вузьких сферах. Цей кейс показує, що навіть між двома найбільшими економіками світу досягнення всеосяжної угоди було неможливим через глибину розбіжностей, тому був обраний підхід поетапних домовленостей. Угода 2020 р. стала першою фазою, яка мала бути доповнена наступними; хоча «Phase Two» так і не настала, частковий характер першої угоди не завадив їй виконувати роль механізму адаптації – встановити певні правила гри у сфері технологічної конкуренції (напр., заборона на примус до передання технологій іноземними інвесторами в Китаї) і дати бізнесу період відносної передбачуваності.

Нерідко часткові угоди в технологічній сфері набувають форми альянсів чи партнерств однодумців. Наприклад, у 2019-2020 рр. США ініціювали створення коаліції країн для розвитку безпечних мереж 5G (так звана ініціатива Clean Network), до якої долучилися ряд держав з Європи та Азії. Хоча це не було оформлено як традиційний міжнародний договір, учасники через меморандуми та спільні декларації зобов'язувалися виключити обладнання ненадійних постачальників (читати – китайських компаній) зі своїх 5G-мереж. Таким чином утворилася часткова нормативна угода про стандарти безпеки, яка протистояла альтернативним стандартам. Аналогічно, у 2021 р. започатковано Торговельно-технологічну раду США–ЄС (ТТС) – форум, де два великі актори координують підходи до регулювання інтернету, штучного інтелекту, експортного контролю, боротьби з дезінформацією тощо. ТТС не виробляє юридично зобов'язуючих норм, але виконує роль часткового механізму гармонізації правил, альтернативного глобальним майданчикам. США і ЄС фактично через регулярні двосторонні домовленості прагнуть встановити стандарти, які згодом можуть прийняти інші союзники, і таким чином створити критичну масу нормативної конкуренції з моделями Китаю або інших конкурентів. У сфері штучного інтелекту теж спостерігаємо регіоналізацію: замість універсальної конвенції низка західних держав уклали Глобальне партнерство з ШІ (GPAI) – багатосторонню ініціативу без участі КНР чи РФ, яка виробляє рекомендації з етики ШІ.

З огляду на це, Україна як держава, що інтегрується у західний технологічний простір, теж користується частковими угодами. Україна приєднується до вибіркових альянсів – приміром, підписала Артемиські угоди 2020 р. щодо принципів дослідження Місяця (ініційовані США, без участі Китаю), долучилася до згаданого Clean Network, підтримує Декларацію про майбутнє інтернету (2022) разом із близько 60 країнами. Усі ці документи – приклади часткових домовленостей про принципи і правила, що мають на меті закріпити певну візію технологічного розвитку у колі однодумців і тим самим адаптувати міжнародне право до умов технологічного суперництва великих держав.

Характерна риса часткових угод у технологічній сфері – їх тісний зв'язок з геополітикою та економічними інтересами. Вони часто випереджають або й замінюють собою універсальні правові домовленості, які заблоковані через конфлікт інтересів. Так, замість очікування реформи правил СОТ

щодо електронної комерції чи субсидій, група розвинених держав може укласти угоду про цифрову торгівлю або про невикористання певних промислових субсидій – і вже потім спробувати нав'язати її положення ширшому колу. Часткові угоди виступають своєрідними лабораторіями правових норм у галузі технологій: коаліція зацікавлених тестує нові правила, а у разі успіху вони можуть стати глобальними стандартами. З іншого боку, існує ризик фрагментації: світ може розколотися на блоки з різними регуляціями (наприклад, окремі інтернет-сегменти з власними правилами цензури і доступу), якщо часткові угоди різних угруповань будуть несумісні. Відтак, роль часткових угод двояка: вони є необхідною адаптацією права до швидких змін, але водночас висувують нові завдання – забезпечити взаємодію між паралельними режимами або зрештою привести їх до спільного знаменника.

Висновок. Часткові угоди зарекомендували себе як дієвий механізм правової адаптації у періоди невизначеності та турбулентності. Вони не замінюють традиційних всеосяжних домовленостей, проте заповнюють вакуум там, де останні не спрацюють або ще не вироблені. Оптимальною є модель, за якої часткові угоди виконують роль «пілотних проектів» або проміжних етапів: напрацьовують практику співпраці, що згодом може бути масштабована і закріплена на глобальному рівні. Міжнародне право має врахувати феномен часткових угод, розвиваючи норми про їх співвідношення з універсальними зобов'язаннями, про відкритість таких домовленостей для приєднання нових учасників, про легітимність рішень у межах обмежених коаліцій. Для України, яка прагне інтегруватися у світові та європейські структури, участь у подібних часткових механізмах – шанс вплинути на формування нових правил і забезпечити свої національні інтереси в умовах глобальної нестабільності. У підсумку, часткові угоди слід розглядати не як загрозу єдності міжнародного правопорядку, а як інструмент його еволюції: шлях через “малі угоди” до великих рішень, адаптованих до реалій XXI століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Свіда Т.О. Про заснування міжнародних організацій у рамках Ради Європи. *Митна справа*. 2012. № 3(81), ч. 2. С. 312–317.
2. Солоненко І.І. Часткові угоди Ради Європи. *Право України*. 2011. № 7. С. 139–147
3. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-08-09/partial-success-russias-oil-sector-adapts-to-sanctions#:~:text=Following%20Russia%E2%80%99s%20assault%20on%20Ukraine,destined%20for%20Russian%20energy%20operators> (дата звернення: 10.06.2025).
4. Британія пропонує G7 знизити граничну ціну на російську нафту. Укрінформ. 22.05.2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3995739-britania-proponue-g7-zniziti-granicnu-cinu-na-rosijsku-naftu.html#:~:text=> (дата звернення: 10.06.2025).
5. Experts react: The US just reimposed sanctions on Venezuela. What does this mean for energy markets and Venezuela's election? Atlantic Council. 18.04.2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/experts-react/experts-react-venezuela-sanctions-election/#:~:text=From%20Barbados%20to%20the%20ballot> (дата звернення: 10.06.2025).
6. What was the Black Sea grain deal and why did it collapse? The Guardian. 20.07.2023. URL: <https://www.theguardian.com/world/2023/jul/20/what-was-the-black-sea-grain-deal-and-why-did-it-collapse#:~:text=What%20did%20the%20grain%20deal,promise> (дата звернення: 10.06.2025).
7. Security of gas supply. European Commission. URL: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-security/security-gas-supply_en (дата звернення: 10.06.2025).
8. Counteracting the energy crisis: New emergency measures adopted by the EU. Florence School of Regulation, Європейський університетський інститут. URL: <https://fsr.eu.europa.eu/counteracting-the-energy-crisis-new-emergency-measures-adopted-by-the-eu/#:~:text=ensures%20that%20prices%20remain%20stable,of%20the%20European%20Union%2C%202022b> (дата звернення: 10.06.2025).
9. U.S. secures deal with Netherlands, Japan on China chip export limit, Bloomberg reports. Reuters. 28.01.2023. URL: <https://www.reuters.com/world/officials-netherlands-japan-washington-chip-talks-2023-01-27/> (дата звернення: 10.06.2025).
10. Wininger A. U.S. Trade Representative Releases 2025 Special 301 Report – China Failed to Implement or Only Partially Implemented IP Commitments Under the Phase One Agreement. China IP Law Update. URL: <https://www.chinaiplawupdate.com/2025/05/u-s-trade-representative-releases-2025-special-301-report-china-failed-to-implement-or-only-partially-implemented-ip-commitments-under-the-phase-one-agreement/> (дата звернення: 10.06.2025).